

คุณธรรม จริยธรรม ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดนครศรีธรรมราชตามความคิดเห็นของครู

The Moral and Ethical of School Administrators of Islamic Private School in Nakhon Si Thammarat According to Teachers Opinion

ผู้วิจัย จรรยา โต๊ะตาเหยะ¹

อโนทัย ประสาน²

ชัยรัตน์ ศิริพัธนะ³

Janya Tohtayea

Hattapradit@hotmail.com

Anotai Prasan

Chairat Siripattan

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับคุณธรรมจริยธรรม และเปรียบเทียบคุณธรรม จริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราชตามความคิดเห็นของครูกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยครูผู้สอนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราชจำนวน 229 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การทดสอบค่าเอฟ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราชตามความคิดเห็นของครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านความซื่อสัตย์ รองลงมาคือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความเสียสละ และมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านความอดทน อดกลั้น 2) ผลการเปรียบเทียบคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราชตามความคิดเห็นของครูจำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .053) คุณธรรมจริยธรรม ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราชตามความคิดเห็นของครูด้านความซื่อสัตย์ควรคัดเลือกผู้บริหารที่มีจริยธรรม รักในหน้าที่ เสียสละ พุ่มเทและมีความบริสุทธิ์ใจในการทำงาน ด้านความรับผิดชอบควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือพัฒนาสังคม ด้านความเสียสละควรเห็นประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตน และมีความโอ้อ้อมอารี และด้านความอดทน อดกลั้นควรต้องใช้ความอดทน สุขุม รอบคอบในการบริหารงาน

คำสำคัญ: คุณธรรม, จริยธรรม, โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

² อาจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรวิศวกรรมเคมีและกระบวนการ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

Abstract

The purposes of this research were to studied and compared the moral and ethical of school administrators of Islamic Private School in Nakhon Si Thammarat according to teachers opinion. The sample consisted of 229 school administrators and teachers of Islamic Private School in Nakhon Si Thammarat Province. The research instruments are questionnaires. The statistical analyzed by percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test and one way ANOVA.

The results found that; 1) The overall of the moral and ethical of school administrators of Islamic Private School in Nakhon Si Thammarat according to teachers opinion are in high level, when considering in each aspect found that the honesty, responsibility and sacrifice are in the highest level, while the tolerance are in the lowest level. 2) The comparisons of the moral and ethical of school administrators of Islamic Private School classified by educational background and working experience found difference with statistical significant level at .01 and .05, and 3) The moral and ethical of school administrators of Islamic Private School according to teachers opinion are (1) honesty; school administrators should be concentrated on their duties and roles, (2) responsibility; school administrators should be concentrated on supportive and participation matters and (3) sacrifice; school administrators should be concentrated on tolerance and be smart in administration.

Keywords: Moral, Ethical, Islamic Private School

บทนำ

สถาบันครอบครัว คือ สถาบันที่เล็กที่สุดในสังคมไทยแต่เป็นสถาบันที่สำคัญที่สุด เมื่อเรายืนนอกบ้านและรู้สึกถึงความไม่ปลอดภัย เราจะหวนกลับคืนสู่บ้าน เพราะเป็นสถานที่ที่สามารถหอบยื้นความรัก ความอบอุ่น ความปลอดภัย ให้ผู้อยู่อาศัยสุขใจ เมื่อเติบโตพร้อมรับการเรียนรู้ บุคคลก็จะเข้าสู่สถาบันการศึกษา ซึ่งเป็นสถาบันที่จำเป็นสำหรับการพัฒนามนุษย์ เพื่อให้สมาชิกในสังคม เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมและจริยธรรม และสามารถทำประโยชน์ให้แก่สังคม ตลอดจนสามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข หากมนุษย์มีความรู้ความสามารถแต่ขาดซึ่งคุณธรรม จริยธรรมก็จะทำให้สังคมไม่น่าอยู่ แกร่งแย่งชิงดี ไอ้จวน สร้างความเสียหายบนหน้าแผ่นดินก็จะนำมาซึ่งความเดือดร้อน สังคมเสื่อมโทรมดังนั้นเราก็จะไม่ปฏิเสธสถาบันศาสนา สถาบันซึ่งเปรียบได้ตั้งเครื่องขัดเกลามนุษย์ ก่อให้เกิดแบบแผนหรือแนวทางปฏิบัติตนของสมาชิกในสังคม ศาสนสถานอาจเป็น มัสยิด วัด โบสถ์ เป็นต้น สถาบันที่มีความสำคัญในลำดับถัดมา คือสถาบันการเมืองการปกครอง เพราะเป็นสถาบันที่กำหนดบทบาทในการจัดการทางสังคม ประกอบด้วยกลุ่มคนหรือองค์กร

ทางสังคมที่มีหน้าที่รักษาความสงบสุข และความมั่นคงของชาติเพื่อช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ช่วยป้องกันและปราบปรามช่วยวางแผนและกำหนดนโยบายของส่วนรวมให้หลักประกันคุ้มครองเสรีภาพของบุคคลและสร้างความมั่นคงให้กับชีวิต ต่อมาสถาบันที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าสถาบันอื่น ๆ คือสถาบันเศรษฐกิจ เป็นสถาบันที่สนองความต้องการของสมาชิกในด้านปัจจัย 4 และการบริการในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิต ทุกสถาบันที่กล่าวมาล้วนมีความสำคัญในการขับเคลื่อนสังคม ชุมชนให้ก้าวไปข้างหน้าเปรียบดั่งกงล้อของพาหนะที่จะนำสมาชิกในสังคมสู่เป้าหมาย

สถาบันการศึกษาเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่ในการขัดเกลากลายทอดทางวัฒนธรรมความรู้ไปยังสมาชิกในสังคม ลักษณะของความสัมพันธ์ประกอบด้วย ครู อาจารย์ ลูกศิษย์ เป็นต้น บทบาทที่สำคัญ คือปลูกฝังค่านิยมที่ดีงามและการถ่ายทอดวัฒนธรรมให้แก่สมาชิกในสังคม ช่วยพัฒนาบุคคลให้เป็นสมาชิกที่ดี ปลูกฝังทักษะการใช้ปัญญาเพื่อแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันผู้บริหารสถานศึกษาคือผู้มีบทบาทสำคัญต่อการจัดการบริหารสถานศึกษาในการสร้างคนและพัฒนาเยาวชนให้กลายเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่า

เยาวชนที่มีคุณภาพ เพียบพร้อมเพื่อส่งต่อสู่ชุมชน สังคม และประเทศชาติเพราะเด็กในวันนี้ก็คือ ผู้ใหญ่ในวันหน้า คุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน มิใช่เป็นแต่เพียง ความดีงามเท่านั้น แต่คุณธรรมจริยธรรม ต้องย้อนกลับมา ให้ประโยชน์และคุณค่าแก่สังคม การมีคุณธรรมจริยธรรมที่ดีงามหรือการเป็นมุสลิมที่ดีของผู้บริหารส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน กล่าวคือ เกิดความร่วมมือ ร่วมใจจากครูและบุคลากรเกิดความสามัคคีในหมู่คณะ ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี (2550, น.48) ได้กล่าวถึงผู้บริหารว่า “ผู้บริหารโรงเรียนเป็น บุคคลสำคัญที่จะชี้วัดความสำเร็จและความล้มเหลวของ องค์การในการปฏิรูประบบการศึกษาไทย เป็นกุญแจสำคัญ ในการเปิดมิติใหม่ของการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งการบริหารจะมีประสิทธิภาพเพียงใดขึ้นอยู่กับผู้บริหารโรงเรียน เนื่องจาก มีความใกล้ชิดกับคณะครูและชุมชนมากที่สุด ผู้บริหารมีความสำคัญมากในการเปลี่ยนแปลงพัฒนาสถานศึกษาเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จซึ่งไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะผู้บริหารต้องเผชิญกับการต่อต้านของบุคลากรทางการศึกษาไม่มากนักน้อย สิ่งสำคัญที่ผู้บริหารจะต้องระลึกไว้เสมอ คือการใช้ความอดทน ในการแก้ปัญหาและสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดในการทำงาน” ดังนั้น ผู้บริหาร คือผู้ที่ดูแล ควบคุม รับผิดชอบ คุรุอีกระดับหนึ่ง เพราะในทางปฏิบัติผู้บริหารต้องดูแลทั้ง ครู นักเรียน โรงเรียนและกระบวนการทั้งหมดในโรงเรียน ฉะนั้น นอกจากมีทักษะในด้านการบริหารแล้ว จำเป็นต้องมีคุณธรรมจริยธรรมอันงดงาม นำสรรเสริญยกย่องในสังคม ผู้ได้บังคับบัญชาหรือเพื่อนร่วมงาน ชุมชนและบุคคลในสังคม อันจะนำมาซึ่งภาพลักษณ์ที่ดีต่อไป

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในระบบ เป็นโรงเรียนเอกชนประเภทหนึ่งภายใต้การดูแลของสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนกระทรวงศึกษาธิการ ในปัจจุบันมีการจัดการเรียนการสอนแบบขั้นเรียน ทั้งภาควิชาศาสนาและภาควิชาสามัญ บุคลากรในโรงเรียนประกอบด้วย ผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ ผู้อำนวยการ และครูที่โรงเรียนจ้างสอนทั้งภาควิชาศาสนาและภาควิชาสามัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, น.1) จังหวัดนครศรีธรรมราชมีโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสังกัดทั้งหมด 10 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนที่สอนในระดับช่วงชั้นที่ 1-2 จำนวน 4 โรงเรียนที่เปิดสอนในช่วงชั้นที่ 3-4 จำนวน 6 โรงเรียน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา

อิสลามส่วนใหญ่แปรสภาพจากสถาบันการศึกษาดั้งเดิมคือ ปอเนาะทำหน้าที่สอนโดยผู้มีความรู้ทางด้านศาสนาอิสลาม เรียกว่า “โต๊ะครู” ซึ่งบุคคลดังกล่าวส่วนใหญ่มักจะประยุกต์ใช้ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ ในขณะที่โต๊ะครูจำนวนหนึ่งศึกษาหาความรู้ด้านการบริหารการศึกษาและพัฒนาคุณภาพโรงเรียนจนเกิดผลสัมฤทธิ์ที่น่าพึงพอใจ จึงทำให้โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีคุณภาพแตกต่างกัน (ณาสุ รักษ์, 2551, น.21) ในปี พ.ศ. 2504 คณะกรรมการที่ปรึกษาการพัฒนาการศึกษาในส่วนภูมิภาคศึกษา 2 (เขตการศึกษา 2) ได้พิจารณาเห็นว่าการศึกษาในรูปปอเนาะเป็นการจัดการศึกษาที่ไม่เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน (วินัย สะมะฮุน, 2554, น.34) รัฐบาลจึงดำเนินการตามนโยบายแปรสภาพจากปอเนาะให้เป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ที่สอนทั้งภาควิชาศาสนาและภาควิชาสามัญ ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ

ในด้านคุณธรรมจริยธรรม ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ควรนำมาเป็นแบบอย่างนั้น ได้แก่ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความเสียสละและด้านความอดทนอดกลั้น ซึ่งคุณธรรมจริยธรรมเหล่านี้ เป็นคุณธรรมที่ท่านนบีมุฮัมมัด เคยปฏิบัติตนในการเป็นผู้นำและเป็นแบบอย่างให้มีความรู้ความเข้าใจแก่นุชชชาติ ในการดำเนินชีวิตที่ดีขึ้น และมีความสุขทั้งในโลกนี้และโลกหน้าดังนั้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช ตามความคิดเห็นของครู เพื่อจะได้นำผลการศึกษาไปปรับปรุงพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ

1. ศึกษาระดับคุณธรรม จริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เปรียบเทียบคุณธรรม จริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราชตามความคิดเห็นของครู

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช ประจำปีการศึกษา 2558 จำนวน 478 คน

2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ครู ที่ปฏิบัติการในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2558 จำนวน 217 คน โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, P.68)

3. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติด้านคุณธรรมจริยธรรมใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงจากผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจำนวน 12 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของครูที่มีต่อคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช ในด้านความซื่อสัตย์ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความเสียสละและด้านความอดทน อดกลั่น ด้านการเผยแผ่ความรู้และด้านความฉลาดรอบรู้

2. การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ตามกรอบแนวคิดการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) แล้วนำมาสรุปเป็นแนวทางในการดำเนินงานและการแก้ปัญหา

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยวิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. สถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราชโดยการหาค่า t จากการทดสอบ t-test

(t- independent) และการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) เมื่อพบรายคู่ใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe)

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปประเด็นสำคัญของผลการวิจัยได้ดังนี้

1. คุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านความซื่อสัตย์กับด้านความเสียสละมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านความรับผิดชอบ ส่วนด้านความอดทน อดกลั่น มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งหมดมีระดับคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีข้อค้นพบดังนี้

1.1 ด้านความซื่อสัตย์ คุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลาทำงานและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ไม่ยกตนข่มท่าน และมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา อยู่ในระดับมากทั้งหมด

1.2 ด้านความรับผิดชอบ คุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสถานศึกษาทั้งในและนอกเครือข่ายและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สนใจได้ถามทุกข์สุขของผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างทั่วถึงอยู่ในระดับมากทั้งหมด

1.3 ด้านความเสียสละ คุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ไม่เอินเอียงด้วยรัก หรือชิงหรือกลัวต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เสียสละเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน กับเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมทั้งภาครัฐและเอกชนอยู่ในระดับมากทั้งหมด

1.4 ด้านความอดทน อดกลั่นคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ อดทนต่อการตักเตือนกันในเรื่องของความไม่ถูกต้องและข้อ

ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เสียสละเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน กับศรัทธาเชื่อมั่น ในความดีและความชั่วที่พระเจ้ากำหนด อยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบ คุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราชจำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน

2.1 คุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่าผู้ที่วุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยรวมและรายด้านความรับผิดชอบ และด้านความเสียสละ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านความซื่อสัตย์ และด้านความอดทน อดกลั้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 คุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่าผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามโดยรวม และรายด้านความรับผิดชอบด้านความเสียสละ ด้านความอดทน อดกลั้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านความซื่อสัตย์ไม่แตกต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์คุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้คือ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความเสียสละ และด้านความอดทน อดกลั้น

3.1 ด้านความซื่อสัตย์

การคัดเลือกบุคคลเข้าทำงาน เริ่มด้วยสำรวจความต้องการอัตรากำลังบุคลากร วางแผนขั้นตอนการคัดเลือก กำหนดคุณสมบัติ เงื่อนไขของตำแหน่งที่ต้องการ แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการคัดเลือก และการประกาศรับสมัครบุคลากรตามคุณสมบัติความต้องการในตำแหน่งนั้น ๆ จากนั้นมีการสอบภาคทฤษฎี สอบสัมภาษณ์ สอบการปฏิบัติการสอนจริงหน้าชั้นเรียน และพิจารณาโดยผ่านคณะกรรมการ โดยจะพิจารณา 2 ด้าน คือ ด้านวิชาการ และด้านจริยธรรมคือมีมารยาท รักในหน้าที่ เสียสละ ทุ่มเท และมีความบริสุทธิ์ใจในการปฏิบัติงาน

การเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม

ในการบริหารงาน ให้มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับชุมชน ให้ชุมชนเข้าร่วมประชุมโดยให้เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาที่ปรึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ เครือข่ายผู้ปกครอง โดยมีการประชุมอย่างสม่ำเสมอร่วมเสนอความคิด ทั้งด้านการพัฒนา เช่น การจัดการเรียนการสอน การจัดวันหยุด การวางตัวของบุคลากรในโรงเรียน การวางนโยบายต่าง ๆ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน การจัดตั้งศูนย์จริยธรรมประจำมัสยิด และด้านการแก้ปัญหาให้กับโรงเรียน

3.2 ด้านความรับผิดชอบ

แนวทางแก้ไขให้เยาวชนเป็นคนดีมีคุณธรรม มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความรับผิดชอบ จัดตั้งสภานักเรียน มอบหมายงานให้มีส่วนร่วมรับผิดชอบงานต่าง ๆ ตามความเหมาะสม จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ฝึกให้นักเรียนปฏิบัติตามหลักศาสนาอิสลามคำสอนจากอังกูรอ่าน พัฒนาร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองมีการติดตามที่ชัดเจน จัดกิจกรรมส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรมทั้งภายในและภายนอกและน่านักเรียนเข้าร่วมกับในภาคของจริยธรรมอิสลามสม่ำเสมอ เป็นแบบอย่างที่ดี

การมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือพัฒนาสังคม เปิดโอกาสและสนับสนุนให้คณะครูออกไปร่วมกิจกรรมกับชุมชน เช่น การสอน อบรม ให้ความรู้ชาวบ้าน ช่วยเหลือด้านอาหารกลางวันและมอบทุนการศึกษาให้กับนักเรียนที่มีฐานะยากจน เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับชุมชน อำนวยความสะดวกเรื่องสถานที่ จัดทำโครงการสัมพันธ์ชุมชน ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนตลอดปีการศึกษา จัดตั้งกองทุนเด็กกำพร้ายากจน จัดกิจกรรมฝึกทักษะอาชีพเพื่อหารายได้ระหว่างเรียน

3.3 ด้านความเสียสละ

แนวทางแก้ไขปัญหาการปลูกฝังส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก้ปัญหาโดยอาศัยการดำเนินงานจากหลายฝ่ายทั้งผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง สภานักเรียน และนักเรียน โดยนำหลักคำสอนของศาสนาอิสลามมาพัฒนานักเรียนอย่างเคร่งครัด สร้างบทลงโทษ ประชุมแก้ปัญหา นักเรียนร่วมกับผู้ปกครอง คัดแยกนักเรียนที่มีปัญหาออกมาปลูกฝังส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมเพิ่มเติมเป็นรายบุคคลเพื่อให้ นักเรียนได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม จริยธรรมในการจัดการเรียนการสอน ลดกิจกรรมการเรียนการสอนภาคทฤษฎี เพิ่มการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติให้มากขึ้น และจัดกิจกรรมจิตอาสาสอดแทรกคุณธรรม

ระบบดูแลช่วยเหลือให้นักเรียนเป็นคนดี คนเก่ง แสดงความรัก ความห่วงใย ความอบอุ่น ให้กำลังใจ ให้คำปรึกษา โรงเรียนจัดทำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ มีการจัดทำแฟ้มประวัติรายบุคคล ประชุมผู้ปกครอง เยี่ยมบ้าน นักเรียนทุกคน แนะนำแนวทางการศึกษาต่อ มีการรายงานผลการเรียนและความประพฤติให้ผู้ปกครองทราบทุกภาคเรียน สอดแทรกปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมในการจัดการเรียนการสอนในคาบเรียนปกติและภาคศาสนา ติดตามพฤติกรรมนักเรียนแบบทันด่วนคือเมื่อเจอพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ รายงานผู้ปกครองและแก้ปัญหาทันที จัดทำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยแต่งตั้งครูรับผิดชอบนักเรียนประจำกลุ่มคือครู 1 คน ต่อ นักเรียน 5 คน มีครูประจำหอพักคอยดูแลนักเรียนอย่างทั่วถึง

3.4 ด้านความอดทน อดกลั้น

ความอดทน อดกลั้นของนโยบายที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สร้างมาตรฐานและบริบทของโรงเรียนให้มีความเข้มแข็ง โดยเน้นด้านความรู้ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ปัจจุบัน คุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติหน้าที่อย่างสมบูรณ์

การบริหารงานด้านที่ต้องใช้ ความอดทน สุขุม รอบคอบ การบริหารงานด้านบุคคล ซึ่งเป็นงานที่ต้องใช้ทักษะ เทคนิค ความรู้ในการบริหารจัดการสำนัก บพทพหน้าที่ความขัดแย้งในหลักศาสนาที่นำมาใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีประเด็นที่ได้นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. คุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความซื่อสัตย์กับด้านความเสียสละ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านความรับผิดชอบ และด้านความอดทน อดกลั้น มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดทั้งหมดมีระดับคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ สิทธิศักดิ์ ขุนนาแก้ว (2550) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมด้านจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามอายุ วุฒิการ

ศึกษา และสถานที่ตั้งของโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับกนกวรรณ กิตติผดุงชัย (2551) ได้ศึกษาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 พบว่าผู้บริหาร ข้าราชการครู และครูอัตราจ้าง มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ไพรัตน์ คำกอน (2551) ได้ศึกษาคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม ตามจรรยาบรรณวิชาชีพทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายภูมิโท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่าคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม ตามจรรยาบรรณวิชาชีพทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับกนกวรรณ กิตติผดุงชัย (2551) พฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 พบว่าผู้บริหาร ข้าราชการครู และครูอัตราจ้าง มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ดังนั้นคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยรวมอยู่ในระดับมากเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราชยึดถือความดีเป็นสูงสุด ปลูกฝังอยู่ในอุปนิสัยอันดีงาม อยู่ในจิตสำนึก อยู่ในความรู้สึกผิดชอบชั่วดี อันเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้ง ควบคุมพฤติกรรมที่แสดงออกมา มีแนวปฏิบัติ ซึ่งบุคคลผู้นั้นควรยึดถือในการดำรงชีวิต การทำตนเพื่อให้เกิดประโยชน์ มีความสงบสุขต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม

2. ผลการเปรียบเทียบคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราชจำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน

2.1 คุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ผู้บริหารที่วุฒิมัธยมศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานที่วางไว้ และสอดคล้องกับ พรศักดิ์ ทับทิมหิน (2555) ที่ได้ศึกษา

เรื่องการปฏิบัติตนตามคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ผลการเปรียบเทียบ พบว่า การปฏิบัติตนตามคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน โดยรวมมีการปฏิบัติตนตามคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ดังนั้น คุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นเพราะว่าผู้บริหารที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างย่อมมีความรู้ในเรื่องของการบริหารงานโรงเรียนไม่เหมือนกัน และไม่เท่ากันจึงมีความคิดในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามแตกต่างกัน

2.2 คุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน

เอกชนสอนศาสนาอิสลาม จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า ผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานที่วางไว้ และสอดคล้องกับ พระปลัดจักรกฤษณ์ วุฒธิยา (2553) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาวิจัยทัศนคติด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารัตนผลการศึกษาเปรียบเทียบพบว่าวิสัยทัศน์ด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามประสบการณ์ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 สอดคล้องกับพรศักดิ์ ทับทิมหิน (2555) ได้ศึกษาเรื่องการปฏิบัติตนตามคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ผลการเปรียบเทียบพบว่าการปฏิบัติตนตามคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน โดยรวมมีการปฏิบัติตนตามคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ดังนั้นคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นเพราะว่าผู้ที่มีประสบการณ์ทำงาน

ที่แตกต่างกันย่อมมีประสบการณ์ในทุกเรื่องขององค์การ จึงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องของคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากข้อค้นพบของงานวิจัยพบว่าคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความอดทน อดกลั้น มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมากดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ควรนำข้อมูลสารสนเทศด้านความอดทน อดกลั้น ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด มาพัฒนาคุณลักษณะนี้ขึ้น เพราะจะทำให้การบริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพและส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา ตามมาตรฐานเป็นที่ยอมรับขององค์การนั้นยิ่งขึ้นไป

2. จากข้อค้นพบของงานวิจัยพบว่าคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จำแนกตามวุฒิการศึกษาพบว่าวุฒิการศึกษาต่างกันมีคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้นวุฒิการศึกษาที่ต่างกันมีผลต่อความคิดเห็นของคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สามารถใช้เป็นข้อมูลในการวางแผน กำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาเรื่องคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ให้ตระหนักถึงความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารเพิ่มมากขึ้นและเท่าเทียมกัน

3. จากข้อค้นพบของงานวิจัยพบว่าคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จำแนกตามประสบการณ์ทำงานพบว่าผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นประสบการณ์ทำงานที่ต่างกันมีผลต่อความคิดเห็นของคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ผู้บริหารการศึกษานำผลการวิจัยเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดนครศรีธรรมราชทั้ง 4 ด้านนำไปประยุกต์ใช้ในวางแผนพัฒนาบุคลากร

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามโดยจำแนกตามบทบาทหน้าที่โดยมีการเพิ่มคณะกรรมการสถานศึกษาผู้ปกครอง เข้าไปด้วยเพราะเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ข้อมูลที่ได้จะเป็นข้อมูลที่มีความละเอียดมากยิ่งขึ้น
2. ควรศึกษาแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเพื่อให้นำไปพัฒนาผู้บริหารให้มีคุณธรรมจริยธรรมเพิ่มขึ้นในการบริหารงาน

3. ควรศึกษาระดับความสัมพันธ์คุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามทัศนะของครูผู้สอนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ กิตติผดุงชัย. (2551). พฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). การพัฒนาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุม-เกษตรกรรมแห่งประเทศไทย.
- ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี. (2550). การบริหารสถานศึกษาแนวใหม่ในรูปแบบหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ. วารสารการศึกษาไทย, 3(21), 48.
- ณาสรุ รักษ์ดี. (2551). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตพื้นที่การศึกษายะลาเขต 1. [Online]. available: <http://www.images.noi123456.multiplycontent.com>, [2554, มิถุนายน 22].
- พรศักดิ์ ทับทิมหิน. (2555). การปฏิบัติตามคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 4. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา). บัณฑิต: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- พระปลัดจักรกฤษณ์ วุฒธิยา. (2553). การศึกษาวิจัยทัศนคติด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดุสิต. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ไพรัตน์ คำก้อย. (2551). คุณลักษณะด้านคุณธรรม ตามจรรยาบรรณวิชาชีพทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ในศูนย์เครือข่ายภูมิโพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วินัย สะมะฮุน. (2554). ปอเนาะ. [Online]. Available : <http://www.moe.go.th/wijai/role/htm>, [2554, มิถุนายน 22].
- สิทธิศักดิ์ ขุนนาแก้ว. (2550). การศึกษาพฤติกรรมด้านจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา).
- Krejcie, R.V., & Morgan, D.W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 608.